

Ilustrowane kartki pocztowe Persji z 1903 roku

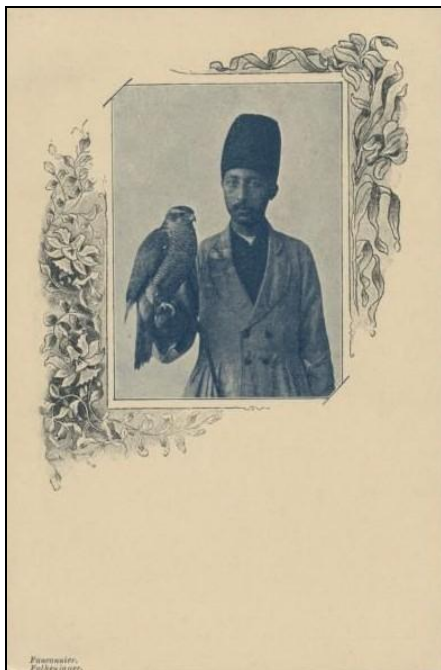
Adam Staroń

Ilustrowane całostki z XIX i początku XX wieku stanowią interesujący, rzadki materiał filatelistyczny, będący ozdobą wielu eksponatów. Jest to materiał u nas często nieznan, czego przyczyną jest w dużej mierze brak odpowiedniej literatury. Wydany w latach 60. i 70. XX wieku światowy katalog całostek Higgins & Gage [1] nie zawierał wykazu ilustracji, a jedynie wzmianki o istnieniu takowych w danym wydaniu. Podobny problem dotyczy katalogu całostek Michel [2], gdzie w wielu przypadkach też występuje tylko lakoniczna wzmianka typu „100 Bilder”, która dla filatelisty-tematyka jest bezużyteczna. O ile jednak w przypadku krajów europejskich istnieje rozległe opracowanie Michaela Bockischa [3], o tyle dla pozostałych kontynentów jedynie Afryka doczekała się zwanego opracowania [4], w którym znajdziemy wykaz ilustracji na całostkach m.in. Konga Belgijskiego i Afryki Południowej. Bardzo często pozostaje jedynie szukanie dostępu do katalogu całostek danego kraju, żmudne przeszukiwanie Internetu lub zdanie się na łut szczęścia.

Jednym z krajów, w którym wydano bardzo dużo ilustrowanych kart pocztowych, jest Persja (obecny Iran). Zdecydowana większość z nich to jednak ilustracje, które powstały na zlecenie osób prywatnych, z których najbardziej znanym był kupiec filatelistyczny z Teheranu Seyed Abdol Rachim Kachani, a także różnych firm (np. A. Fischer & Co. Teheran). Wydawnictwa te nie spełniają kryteriów poprawnego materiału filatelistycznego i nie powinny być umieszczane w eksponatach.

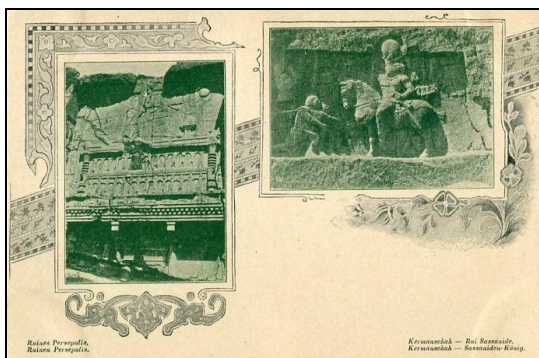
Istnieje jednak wydanie, które w pełni kwalifikuje się, aby prezentować je w ekspozycjach filatelistycznych. Mowa tu o wprowadzonych do obiegu pod koniec kwietnia 1903 roku kartach pocztowych, które zostały już wydrukowane z ilustracjami. Karty te wykonała i dostarczyła holenderska drukarnia Johannes Enschede en Zonen z Haarlemu. Posiadają one znak opłaty o nominale 5 shahis z podobizną szacha Mozaffara ed-Dina Shah Qajara.

Ryc. 1,2. Całostka z sokolnikiem ze zbioru autora.

Wydanie całostek z 1903 r. znane jest z 65 różnymi ilustracjami, z czego prawdopodobnie jedna z kart nie została wprowadzona do obiegu. Każda ilustracja występuje w czterech wariantach kolorystycznych: niebieskim, zielonym, bordowym i czarnym. Całkowity nakład kartek dostarczonych do Teheranu wyniósł 64 tys. sztuk [5].

Ryc. 3. Karta nr 56.

Karty możemy podzielić na trzy typy, w zależności od orientacji obrazka: pionowej (24 ilustracje), poziomej (24) oraz 17 ilustracji podwójnych – obrazek pionowy i poziomy.

Nr	Ilustracje pionowe
1	Góra Demawind
2	Ogród meczetu w Kerman
3	Tkacze dywanów z Loristanu
4	Ruiny Persepolis – rzeźba
5	Ruiny Persepolis – ściana z wejściem
6	Pakowanie rodzynek w Raszt
7	Ruiny Rhagis
8	Żydowska kobieta z Selmas
9	Produkcja dywanów w Sultanabadzie
10	Pałac Golestan w Teheranie
11	Tzw. Pawi Tron z pałacu w Teheranie
12	Arabska dziewczynka z dzbanem
13	Ormianka z dzieckiem i kotyską
14	Rodzina chrześcijan chaldejskich
15	Derwisz z kijem
16	Brodaty derwisz
17	Młody derwisz
18	Aptekarze
19	Sokolnik
20	Żydówki w strojach ludowych
21	Młoda Żydówka
22	Żydowski lekarz
23	Świątynia zaratusztriańska w Guebres
24	Kobieta w tradycyjnym stroju zaratusztriańskim

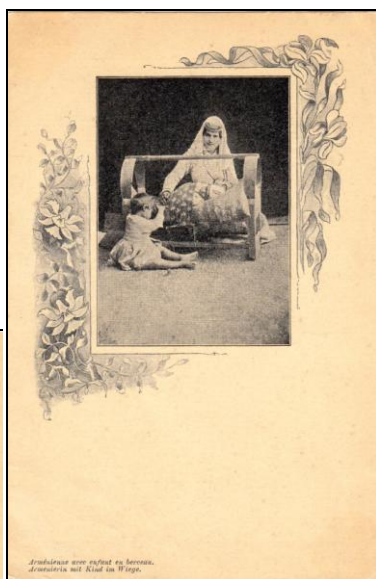
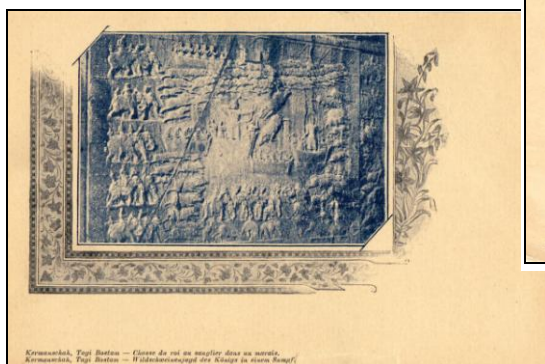
Nr	Ilustracje poziome
25	Most w Ciakolon
26	Ludzie na tle liczącego 2300 lat drzewa orzecha włoskiego niedaleko Kerman
27	Zaratusztrianie z Kerman
28	Ogród w Kerman
29	Meczet w Kerman
30	Skalne reliefy z Taq-e Bostan
31	Królewskie polowanie na dziki na bagnach
32	Zbiór zbóż w Kharzanie
33	Ruiny Persepolis – rzeźba
34	Ruiny pałacu Dariusza w Persepolis
35	Ruiny Persepolis – filary
36	Bazar w Raszt
37	Sprzedawcy z Raszt
38	Meczet w Raszt
39	Tkacze jedwabiu z Raszt
40	Krajobraz Rej, miejsce ur. biblijnego Tobiasza
41	Żydowska rodzina z Selmas
42	Przygotowywanie opium
43	Rzeka Sefid Rud
44	Sprzedawca owoców z Teheranu
45	Marmurowy tron z pałacu w Teheranie
46	Sprzedawcy jedwabiu
47	Brama miejska w Teheranie
48	Droga z Sziraz do Kazerun

Nr	Ilustracje podwójne
49	Kurdyjka / Domy w Buszehr
50	Kawalerzyści z Isfahan / Piechota z Isfahan
51	Arabka / Most w Karadżu
52	Płaskorzeźby z Kermanszah
53	Derwisz / Ruiny Persepolis
54	Ruiny Persepolis
55	Ruiny Persepolis / Grób Cyrusa
56	Płaskorzeźby z Persepolis i Kermanszah
57	Ruiny Persepolis / Ruiny Rej
58	Jeździec na wielbłądzie / Karawana na drodze do Raszt
59	Kurdyjka / Grupa Kurdów z Selmas
60	Zaratusztrianka / Ogrody szacha w Sari
61	Żydówka / Most w Raszt
62	Derwisz / Kurdowie z Sennetu – wzór nie wprowadzony do obiegu
63	Kobiety kurdyjskie / Kurdowie z Sennetu
64	Tkalnia dywanów w Sultanabadzie/Most w Isfahanie
65	Derwisz / Ogrody w Teheranie

Ciekawostką jest fakt, że kartki są opisane w językach francuskim i niemieckim.

Jak widać – przegląd tematów jest dosyć szeroki i umożliwia wykorzystanie ich w wielu ekspozycjach tematycznych: architektura, stroje ludowe, rolnictwo, sokolnictwo, ptaki drapieżne, farmacja, włókiennictwo, mosty itd.

Warto wspomnieć, że wszystkie te całości istnieją także z przedrukami nowych wartości, dokonanyymi w późniejszych latach (jak na ryc. 1.).

Ryc. 4 i 5. Karty nr 13 (królewskie polowanie na dziki na bagnach) i 31 (Ormianka z dzieckiem i kołyską).

Wszystkie kartki można zobaczyć na stronie internetowej Iran Philatelic Study Circle: <https://www.iranphilately.org/postal-stationaries/picture-postal-cards/>

Literatura:

- [1] Priced Catalogue of Postal Stationery of the World, Higgins & Gage, Incorporated.
- [2] Michel Ganzsachen Katalog, Schwaneberger Verlag GmbH.
- [3] M. Bockisch, Handbuch und Katalog der Bildpostkarten.
- [4] N. Sehler, Neue Ganzsachen Katalog: Afrika.
- [5] M. Sadri, Postal Stationeries of Iran, c. 1878-1979.